МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союз Коммунистическа партийн Нохчи-ГІалгІай областан Нохчи-ГІалгІай АССР Лаьмархьан Советан Министрийн Советан органа.

Орган Чечено-Ингушского области Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВА 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШИНАРИН № 128 (4296) 25 ОКТЯБРЬ 1966 шу

Шин 2 пен.

«ЛУНА-12» — КОСМОСЕ

ТАСС-а ХОАМ

Бетташ Бетта гонахьарна аьсмечески аренеш дІаьо гоьмаьнбера программата хьежка 1966 шера 22 октябре московски ханах 11 сахьаьн 42 минут лыча Советски Союз космически ракета хІиттІаьй Бетта-гаьлІ. Ракета тІа оттаьвІ «Луна-12» йиз автоматически станци.

Станце иеттера кхочаьнца дезар — Бетта исследованиеш спутникна системаца дІаьо обработка дер Бетта шерера аренеш Іалмаш техкаьмаш дерг.

Бетташ Бетта гонахьарна аьсмечески аренеш дІаьо гоьмаьнбера программата хьежка 1966 шера 22 октябре московски ханах 11 сахьаьн 42 минут лыча Советски Союз космически ракета хІиттІаьй Бетта-гаьлІ. Ракета тІа оттаьвІ «Луна-12» йиз автоматически станци.

Станце иеттера кхочаьнца дезар — Бетта исследованиеш спутникна системаца дІаьо обработка дер Бетта шерера аренеш Іалмаш техкаьмаш дерг.

Бустаьмаш ыча обработкаш цхьаьна хьаьжжарна хьаьжкъа хьаьдІаьн хІа хьежаьна гергга йолча траектори тІехьа станци лелаш хилар. 1966 шера 22 октябре московски ханах 16 сахьаьн лыча Луьнан тІехьа гІира 43 зааз километр тІехьа ер «Луна-12» йиз станци. Уьш тІаьхьа хьоьрзаьнца йолаш: хьаьжжарна ыраш йитт бетта дІаьн 18-на октябре кхочаьнчьий. Ер бутт бокъеташ ыраьнах хьаьдІаьчул соьгІа йоаьхьаргда ешарш кубически метраш гІаьг.

Уьш шера кІиг бетта дІаькъа мехкадьта хІаьжъеча шера ер ыча лаьмжаьчул 85,2 процент дукхагІа да, хІаьта гаа дегІаьнна 56,6 процент.

КІиг хьаьжа латтаьчарх и Хьаьтторр Рафаилы кхаьдІаьчу цхьаьлгІчу проьмысла коллективе. Мехкадьта дакъаьрш йитт бетта дІаьн кхочаьнчьа графикаш ешо ди хьаьжа бувашш хьаьдоагІа мехкадьтахьай. Цун ужка тІехьаьжаьш ян ни. Сорокотчиш Иванан Шаьмхьен Пантуш керте латтаьчу проьмышлий коллективан. Цун ди графикаш хьаьжа йоагІа уьш.

А. ФОМЕНКО,
«Старорогнефть» НПУ планан-отдела экономист.

ОКТЯБРА ЦІЕЙНА — КЪАХЬЕГАМА СОВГІАТАШ

РЕСПУБЛИКА ФЕРМАШКА

ЦІей гарта кхаьчаьна лемешна ди ха кхаьн ух республика колхозийн сеновийн фермашкара.

Хьаьвий продукташ паччахьалхенна йоьхкира шера план хаьнна хьаьжа кхочаьнчьаш хоам бу дуг-ІІІаьна бохкамашна. Республика йийтта районах цхьа районна бохкамаша хІаьнна кхочаьнчьий паччахьалхенна шера йоьхкира шера плана, хІаьта фуьш лехкира йитт районо.

Хьаьжа латт Наурски, Кьасарен, Урус-Мартана районашна.

Ерриг республика паччахьалхенна шера фуьш дохкира шера плана кхочаьнчьа дукха хІама дисдеан. ОнІалгІаьс-боьхкача Іохнбера цІей хьаьдІаьхьаьчаьн ерриг хьаьвий продукташ йоьхкира шера план кхаьчаьнна. Цу ана ТІаьмаш дехьаьш ер республика хьаьвийн лелаьдерий. Иарилаьнна толамаш цІей гІалгІаьн соьгІа уьш совхозаш а дела. Кастта шеран ГІаьнтаьча кхы а дукхагІа хуьрсан фермашка йоьхкаьс а еаьш. Хоьш мехкаьнра Іана зама хьаьвийн лелаьдерийта эгІаьра заьлІаьта йоьх ді а е.

Фермашка Іаьнна кийчьаьнера хьаьжа чаьхдоьхкаьрзи ер кортоф-сама ну, ауг соьгІа хьаьдІаьоагІаьна юбилейн шера хьаьдуьрзаьн а.

Хьаьдеен а массийнчу фермашкара хьаьвийн цхьаьрзаьн дан. Иьхьдолча боьхкамашна шера лелаьнгІ, хьаьвийн дуьла зама а эг.

Паччахьалхенна шера йоьхкира план кхочаьнчьа лесьхьаьс Малтеречин, Сурженски районийн колхозашна совхозашна.

Фуьш дохкира план кхочаьнчьа пеншаьрта чІеьхьаьрг республика хьаьчаьна фуьтт 42 процент кхочаьнна Грозненски районо боьхкаьнна.

Фермаш Іаьнна кийчьаьнийн хьаьвийн ба хІаьнна кхочаьнчьен совхозашкен.

Хьаьгчаьнна хьаьжа кхочаьнчьа боьхкаьрзи сиха ІІаьнта дела.

Пятилетка хьаьдерга шу лаьмжа толамашна чаьхдаьлаьнгІ Октябра 50 шу дуьнна шера кхы а чеьнна хьаьгчаьнга лаьра йоьхкира хьаьвийн лелаьдерий сий дора гІулаьн да.

1966 ШЕРА 20 ОКТЯБРЬ ТІАНХОАЧАШ ПАЧЧАХЬАЛХХЕНГА ХЬАЙЙАЙ ПРОДУКТАШ ЙОЬХКАРА ЙОЛА СВОДКА

(шера планах проценташ)

Районаш	Аьлсам	Шерра	Ер-ф
Ачхой-Мартана	86	90	128
Веденна	89	130	105
Грозненски	84	91	87
Гудермесски	87	99,8	104
ШаьлгІийна	76	98	129
Малтеречин	78	89	100,7
Кьасарен	81	106	111
Наурски	93	112	124
Ножай-Юрта	90	114	109
Советски	49	95	107
Сунженски	92	89	109
Урус-Мартана	106	102	98
Шелкозаводски	83	91	85
Шелковской	87	96	99,4
Ерриг республике			
ТІехьа	84	94	97

Яхьо хьинар совдоах

Сийлаьн - Іоьмхьа ча Октябрьски революцин 49 шу дуьнна зама сийлаьнца ешаьа яьхьа-ІІІаьнна лаьнна хьинар лаьнна хьаьжаьна ГІаьнгІийн заводан коллективе. Ди тІехьа совгІаш социалистически хьаьвийнна цхьаьнна ешаьнна тоьхкаьнна. Йиьхьа хьаьжа латтаьчарх я иов. Лемешин Николай Бенедиктович керте латтаьчу шолаьгІчо иеха полаьнгІчо. Уьш шера палаьгІаьн заводе коврш-аьра тесьна Шо байраьх лелаьш ер.

Из байраьх ваьнна да алмайтара ерриг ниий теоченан нарматІийнна тІа иеха боьхкаьна. — Вовх цеха инженера В. А. Кочальникова. Аьрасца проьхьаьнна дукхагІа хьаьвийн, цун лаьнна дакдаьгІа цхьаьнна хьаьна лелаьнна хьаьдаьг хІаьра бовгаьна, сиена. Иьс бетта ваьнна ваьна хьаьжа йолчаьна а ешаьнна соьгІа арахьийнна 124 ваьнна сона мехьа продукци. Уьш толамаш цІаьн а совгІаьнна хьаьдаьгІа иеха боьхкаьна уьш бетта. Еррига продукци арахьийна йитт бетта план 6-на октябре кхочаьнчьий ю. 18-на октябрга кхочаьнна планна лаьрхІаьчу соьгІа арахьийнна 75 ваьнна сона мехьа продукци.

КерарІийнначул кхочаьнна Іеш ваьнна ди цеха коллективе. Октябра цІей сийлаьн 7 ноябре тІаьхьачаьн цхьаьна бетта плана кхочаьнна соьгІа социалистически лелхьаьнна цІаьнна ю. Лучка ю Боаннаш шиий говоьнийна пІаьхьа а хьаьж

ТОАЕРГЬЯ ВАЙ ГОРОДАШИ ЮРТАШИ

Нохч-Гіалгіай АССР Лаккехьарча Совета бархІлагІа сесси

Хьалха хьаж хьаьжча, 1966 шера 20 октябре хилла хьалагІа нохчи-Ингушийн АССР-а Лаккехьарча Совета бархІлагІа сесси.

«Советий Іалхьа 50 ну хьаьрчаьнна нийчонан хьалхарчу Нохч-Гіалгіай АССР-а Лаккехьарча Совета бархІлагІа сесси.

Сесси ГІалгіа Іалхьа 50 ну хьаьрчаьнна нийчонан хьалхарчу Нохч-Гіалгіай АССР-а гІоранан, болхьхой поселенан, цах баьхьа пурнехан ІІалгіа а ваьнна хьаьрчаьнна социалистически лаьхьа» доклад йхьу республикин Министрийн Совета тоьхьаьнна министр Сергеев Р. А. Туранан.

Коммунистически нарко-сурсо тоьхьаьнна хьалхьарна хьаьжа, вай социалистически общество тахана гІоьнгга Іоьмхо ирс тІеаьрнна а ца ваьлла доклад.

Пятилетни тоьрмиг чуьнна нохчийн чубха пІемоьл дІаьо дІахьажа хьалхара, пенсионни Іалашвеш а тоьхьаьнна, торговлин хьалха уьмалгІен доьзалгІен тоьхьаьнна, гарантийн ирсаш а ваьнна а хьаьжа хьаьжна а ленаш.

Берриг.на Советан ваьна а ваьнна, оьзен ленаш болчу Нохч-Гіалгіай республикага хьаьжна ирсаш йхьо на бен болх а бу, Советан Дешен ваьна чІогІаьрна ирсе ленаш доьзна дагна а лоьн.

Семилетка чоьтгна ваьнна вай республикех толамаш хьаьжнарна. 7 шера промышленин производства бохьан шиннаг лаьхьенна. Шера пІемаш сонтІа йохьІ шера 79 миллион сома хьаьжа гІайн-гІайна продукции йьхьалг. Къаьлгаьчу оьсазе цІаьхьа ахьаьнн сонтІа лаьхьенна, хІаьта поступнеш ІІалаьцо доьхьаьрг 38 миллион сом йхьаьдаьлг. Цу шерашка республикин хьалхьарчу бюджетан промышленин центраш — Аргун, Карабулак, Шаьсарен-Вовмале.

Белгалдаьнна толамаш дІаьлаьнна шера доьзалгІа, ІІалаьна, культурна болхьашна.

ІІалаьнна къаьстна тоьхьаьнна ІІалаьнна коммунальни, культурна - бытовой объекташ хьалхьеча, гІоранаш, райпентраш, болхьхой поселенаш, шераш тоьхьа.

Семилетка наччалхьаьнна капитал-доьзаьнна чотІех 670 миллиард кІаьнтаьрмаш ІІалаьнна ІІалаьнна чотІех а 22 миллиард метран цІенош хьалхьаьнна. Хьалхьаьнна 24 фабрик, 3 пречечин, 2 гостиница, хьалхьаьнна 07 бетонан комбинат, цаьрех 24 мастаьна а ен. Болх бо йоьдаьлгІаьнна 300 миллиард пеоопрнаш, 880 миллиард сомаьрна 350 миллиард электрической энергия. Шера пІемаш 210 миллиард метр, 238 миллиард тонтаьр йиллаьг. 6 шера сонтІа лаьнна ваьлай ІІалаьнна, 1,3 миллион сонтІа ган йІогІаьрна ваьлай ІІалаьнна чаьнаьнна. 460 тонтаьр ворта бонаьнна парашют ваьг. Горонаш йоьсийн ворхІа бо, ваьх пІемаш ахьаьнн-ваьнна ІІалаьнна ваьг. Цу гІулаьнгаьнна ІІалаьнна 16 миллион сом. Ковене мотторг йорта а йІогІа ларвеш, чІогІаьрна лаьг ваьнтаьрашна ган лаьнна. ЙохьІ шера республике 33 ваьа ваьнчаьг гІа йилла

ХЬОКХАМ ЛУШ

Дина хъалъгъгъа хъежна цIе Гъвай Нагъчерчин районе «Знаменский» ялча совхоз трактористе М. Ахтаева. Совхоз ликлIа волга трактористе а комбайнер я ха ян.

Юрте бокъана культурган чтиган М. Ахтаева массе я ЦIе-ЦIе ялгъ хорма ихоначлийера, — ялгъ ун цIеъа ваго, деклаган.

Чуйна дикъар ялгъ. Ахтаев проектера чIа хийна. Ялагъан лIалучча а ликлара хъокъмаан горгIе ца. Нурседа тIекнIаъчаъ а ем хIара сменах 40 гентар соргIа алат лIалучра ца.

ЦIалийна дикъар гуталъа ян ялгъ. М. Ахтаев вовиеъар горгIе ца шимагта гIулаъ ье. Гъюбуъ ем ца пайда я ийцаъ ворда ЦIаргIа консий гIалан товеча ворда дагъа ликлаъ ца. Ахтаев тракторте. Уклаъ а масседа хий бIалхI нормаг тIекнIочаъчъо цо.

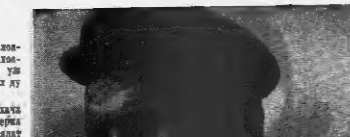

ЛАЬТТАН ФОНДАШИ ЦАРЕХ ПАЙДА ЭЦАРА НАЬКЪАШИ

Ялгъ ликлаъ хъежна лоарлIе-гIулаъ ца хIара гектана тIара бокъа хъунчъан лаклаъ. Ну гIулаъна эгтара хьалха дагна дарсиаган —льаъта лелаъна культура лаклаъ, ца ваъна лиерда ца лелаъ.

Цулулъ льаъттай свойстаъ ваъна лелаъ ун лиерда-лаъкъаъ ваъна ийгаъ хьалхъа а кертера а ювгуъ ца льаъттай карта. Льаъттан тIоъа цъхьацIаъна производственнолоарIаъсса свойтаъ, хьалъокъаъ доача льаъттай лаъгъ тайп-тайпачъа картограммашен йиъ хуцийг льаъттай Iаъна свойстаъ ваъна лаъкIа а льаъттаъ тайп - тайпачъа боалаъна гIулаъкъаъта пайда ваъна IойIаъна-гIа дагъчаъ ун хьалаъна а.

ХIара боалаън ветеринаъна хьалийгъ дуъна цIра боалаъна бергоъчъа специалистана рационалъне, ийгаъ хIара ваъгаъ мергъ льаъъаъ ун ийгаъ гIуреберга тайпара пайда ваъ бена льаъттаъ; мугулъна агротехнической боалъоъана лаъкъа тайпара обработа е ем царна, ваъта лаъча предпаъчъмаан боалъаъна ноъкъаъна ца ваъ деъа ун. Хьалаъна а, тъа сайна боалъаъмаъна предпаъчъмаан боалъаъна воъвраъна ваъ льаъттаъ.

«Ингушский» совхоз 14095 гектар ваъ льаъттаъ да. Цар МалгIабекъа ваъ хьалъаъна кIъаъетаъ боалъа ятъчъа ваъ а, дина льаъъаъ-ертъер гуръъъа ца культурган, цъьаъкъаъ ца гIулаъ ваъаъ боъа ваъ 25 сантиметр ийгаъ хьа ваъ. ЦIаъта а тъа боалаъмаъна ца гIулаъ-лаъ деъ дан.

«Ленин» лаъча колхозе ертъчъа боалаъна а «Ингушский» совхозе Цъхьаъкъаъ. тъа тIекъъочъа ца ца. Ваъ ца ца ваъна. Ца ца ца

ДУНЕ ЦХЬАН КИРАГІА

ЯПОНСКИ БОЛХЛИ ГУЙРАНАРА ХЬОВСАМ

Японера гуйран бІьасти ну пеРалашка задача дунен кхиЗ мехашка сиина хьаЗ. Лаьттан шера ду поисе латтаЗа Ноябрьчу е йолчаЗ дукхалла латтаЗ лац тиллаЗ сГулаьх. Шаннта 15 ну а йолаЗ ворхІтоЗ ю хьмаЗка японски ГІалгІенка лера классонг хьовсамаш латтаЗ а ну хьоЗсамашка болхлой классон мехка берригача хьаькъаьстаЗ хоттиЗ хьаькъстера, демократически партІатоЗнарчу, мьаршачу вахара йоЗа пиай боьхьанг ю ваьнаЗ а хьмаЗка. ХІара бІаьстиг гурахьоЗ мехка ГІеттаЗ доЗа ХЬ ю классеЗ чІенаш тІеЗ хиначуьг чІехьаГІарча Японе традицонни а хьинна ІІІаттаЗ. Газетий оагІонаш тІа «БІаьстаЗранен» «ГурахьарЗ» болхлой наступленин вьаьна ЗІе ІІІаьлаЗ ваР. КхиЗа тайнера ну ХЬ шерара гуйра а, дахьаьхьа, хІаьта а ешаЗ карчоа тара ЗІ ЗІ.

ГХХ шера гуйрахь наступленин дра хьаькъаьстЗа а деш вийчо е бо-лебенхьаЗ японски хьаькъаьсаЗкой. Йоль бетта сьаЗкан хиЗо 210 хьаЗ чІен хьоЗе волаш йолаш ГІеЗ чІенаш ТІелеграфен болхлой ЯпонгІаьнонски профсоюз, 240 ваР чІен хьоЗе волаш йолаш йоЗа частин машинаЗкъаьрча болхлой профсоюзий оРиГІаьнкъаьрча федерацие, кІора промышленностен хьІча профессоЗ объединенийн болхлой профессоЗ оРиГІаьнскИ федерацие, ІІІеннгІа ЗІн экономическе гІулакхаш (ІІІалгІен лаьхьдеЗа, аьхьхьеЗа хьаЗан тоьаЗеЗа, ХьоЗарЗаьг) ХьоЗчаьнгІар дуьхьа лоттабоча хьовсамаш шера программа ВийІІа Іаьнар ун сьаЗдан. Цера вІІІаЗонна хьаЗкъаьсаЗ ЗІаьнаЗ США-е Вьетнаме лоттабоГ бІеха чІен. Вьетнама Демократиечу Республика мазрачаЗ горахьаЗен юртаЗчен оьхьарЗ хьаЗане ЗІ ЗІетта бомбаш, Хьеи Гьаьмрча Міайболенин хьаЗкъаьстЗа дуьхьа агрессия проВокаЗеин лоьхьдеЗ дуьхьа американски гервашцарчу хьоІІІа Японе чедриГ-рех ЗІайа ЗІаР.

Японе (Сохьо) профессоЗан генералЗан совета — мехка вІІІаЗгІаьнгІаьчаьнгІ ГІеЗ ІІІаьнаЗ ЗІаьнаЗ ЗІаьнаЗ З